

# ШКОЛСКІЙ ЛИСТЪ.

Одговорный уредникъ: Ђорђе Райковићъ.

Овай листъ излази сваке неделѣ еданпутъ. Цена му е до конца ове године 1 фор. съ поштариномъ.

Брой 3. 30. Октября 1858.

## Будућность наши мали школа.

М. Едва е еданпутъ дошло време, кадъ се и кодъ насъ на овой страни приятельи душевнога напредка свога народа могу надати больой будућности свои мали школа. Одъ наданя до готовога посла има се истина доста поћи, али до сада нив било изгледа ни за наданъ, а данасъ баръ то имамо.

Съ временомъ ћемо нашимъ учительима, школскимъ мѣстнимъ и окружнимъ управительима показати съ броввима, како смо ми, кои у просвећеной Аустрији живимо, далеко остали у той струци иза други народа. У кнежевини србской множе се истина и поправляю мале школе еднако, али и тамо остае іоштъ многа желя разумнога приятеля народне просвѣте неиспунѣна. Него се и они тамо и ми овамо садъ надати можемо да ће бити боль, особито кодъ насъ на овой страни. У другимъ предѣлима нашего народа, као у Босни, Херцеговини, тако названой Старой Србији и Црной гори школе су врло рѣдке. Мало има народа у коме тако мало люди и жена има, кои читаю и пишу. Ето у нашемъ народу има читави областіи или предѣла, у коима и сами свештеници незнаю свое име ясно написати и одъ кои многи служе божию службу онако, како су само наизустъ служити научили. И у овимъ другимъ предѣлима нашимъ, као у Далмаціи, Краини

херватской, Славоніи, Срему, Банату, Бачкой и сербской кнежевини іоштъ неће бити ни 5—6 душа одъ стотине, кое знаю читати и писати.

Просвѣта се зачинѣ или започинѣ у малимъ школама. У овима школама учи се и треба да се научи све оно, што в човѣку уобште знати нужно, као на примѣръ: духовна наука или молитве, читанѣ, писанѣ, рачунанѣ. То треба да добро зна сваки човѣкъ и свака жена, били они најбогатіегъ или најсиромашниегъ станя. Кадъ се то у младости научи, онда или дѣца сама по гдѣ-коя оеѣте волю да уче што више, или ихъ нѣгови родители на веће науке упућую. Те далѣ или веће науке за сада су кодъ насъ нуждне онима, кои се за какве особите струке спремаю, као за свештенике, чиновнике, войнике, учителѣ, трговце, и т. д. Ово пак, што се у малой првой школи учи, нужно е да свака душа зна и треба да научи.

Наши селяни іоштъ вису ту нужду школе увидили. Нѣма е до сада слабо ко и трудио се свойски доказати ту нужду и користь, кою би нѣова дѣца а поредъ дѣце и они одтуда имали. Скоро е тешко било наѣи селяка, кои е и по едно свое дѣте драговољно у школу давао и слао. Одвратность или управъ мржњя на школу била е кодъ селяна тако велика, да су власти и на овой и на оной страни морале на силу родителей тѣрати, да дѣцу свою у школу шалю. Ако Богъ да послѣ само 50 година потомци ће се наши томе чудити, али е истина цѣла, да су родители по нашимъ селима радиє каштиге плаќали и трпили него дѣцу свою у школу слали. Има тога доста іоштъ и данасъ.

Главни су узроци той мржњы на школу били ови: Прво и прво или селянима ние нико озбыљно, вѣшто и на добаръ начинъ доказивао користь, кою ће и они и дѣца нѣова имати одъ онога, што у школи науче,

или имъ е ко о томе само узгредно и у кратко кадъ што као одъ бѣде говорио. Селяни наши заиста нису тупи и они би кадри били разумѣти сваке јасне и основане разлоге, кои би имъ се о томе говорили. Они нису немилостиви спрамъ свое дѣце него баш напротивъ доста су милостиви, пакъ неможе се рећи, као што многи кажу, да они сбогъ користи свое данашнѣ неће дѣцу свою да одпусте одъ говеда, коза, оваца, свиня, и т. д. Я би се смѣо подватити да би сваку, па и најдивљию обштину убѣдити и увѣрити могао за кратко време о користи школе и приклонити да дѣцу свою съ најбольомъ вољомъ у школу шалю. И ту ние Богъ зна каква вѣштина нужна. Узгредъ се неможе людима паметь окренути. Валя за то имати топле волѣ а и стрплѣня. Ако люди нису сватили и разумѣли оно, што имъ се за нѣиову користь говори данасъ, треба то поновити јоштъ кои путъ и то све единако докъ се люди необавѣсте. Упливѣ земальске власти, гдѣ е годъ разуманъ, одъ велике е благодети. Онъ е и ту нужданъ. Оне, кои добро свое сами немогу разумѣти и загрлити, треба на то натѣривати. Али съ нашимъ свѣтомъ може се за цѣло опет више учинити са разлогомъ и доказиванѣмъ него тимъ начиномъ, пакъ зашто да се ово лакше и за люде пристойније средство свойски непокушава?

Селяни наши незнаю праву користь, кою школа доноси, а притоме и невиде те користи. Бар по многимъ селима или су слабо ту користь могли виђати или нису виђали никако. Кодъ онакви уредба, начина ученя, кнѣига, кодъ онакви учителя и надзирателя, ние чудо, што су селяни дѣцу свою у школу по 4—5 година слали пакъ кадъ су одрасла и изъ школе изишла, едва су што у читаню натуцала а у писаню мрчити знала. И данасъ су рѣдке сеоске школе, из кои дѣца послѣ трогодишнѣга ученя изађу да су кадра

сваку нашу грађанску и црквену књягу читати или писамце просто и мало написати. Кадъ изъ школе дѣчакъ изађе и польскомъ се свомъ послу преда, заборава и оно мало што е био научио. То су *понайвише* били плодови наши сеоски школа, а такви плодови заиста ни најманѣ нису били намамљиви за селяне да дѣцу своју у такве школе шалю.

У томе, што селяни наши дѣцу своју слабо у школу слати или давати маре, биће и други узрока, али я ћу се задовољити сада само ове споменути.

Одъ сада ће и кодъ насъ на овой страни престати они узроци, сбогъ коих дѣца у школи крозъ више година нису могла ништа научити. Савъ начинъ учения измѣниъ е изъ корена. И књиге су све поправљене и попуњене. Врѣданъ учитель, по новомъ начину, може научити дѣцу за 3 мѣсеца и читати и писати. Некъ то науче и за половину године. У осталомъ времену учиће друге користне ствари. И што дѣца науче, то ће родитељи видети. Онда ће замста и у њима се мисао окренути о школи и биће паметнија и боља.

Међутимъ ови плодови немогу сазрети са, тако брзо, као што ће моћи онда, кадъ се њива, на којој се ради, сасвимъ обради и дотѣра. Сваки е почетакъ тежакъ. Јоштъ има учителя стари, кои се у никакву новост пригнути недаду; овима е нужно неко врѣме, да се и са начиномъ новимъ, и са књигама новимъ болѣ упознаду. И сами учители текъ сада се уче како ће дѣцу учати. Али, само кои оће, тај ће заиста крозъ кратко време научити. Тешко ономе учитељу, коме узтреба за то ученѣ више одъ године дана. Друге године треба да то ученѣ ново иде много лакше него старо, врѣ е по себи само лакше и простие. Такве неволѣ, да учители сами уче како ће дѣцу учати, одъ сада више бити неће. Садашњи учители, кои

мисле учителя остати, то ће научити У напредакъ се за учителя неће примати други него они, кои су у препаранди већ то научили и за учителя сасвимъ спремни.

У школи самой одъ сада ће дакле селяни наши налазити далеко већи и јасни успѣхъ свое дѣце у учено. Одъ сада неће моћи ушпирати претомъ на другога, кои е у школу ишао, како опетъ ништа незна. Али неваља простимъ людима оставити да они чекаю на оно време, кадъ ће сами моћи видети добро, кое школа дѣци приноси. Треба њима одма и съ друге стране у томе бити на руци. Помоћи имъ се у томе може само тако, ако имъ свештеникъ и учитель њиовъ чешће разумно и разложно буду доказивали користь, кою школа мора доносити и дѣци самой, и њима као родителјима, пакъ онда и обштини, и држави, и народу. Особито имъ ваља разложити ону користь, кою ће дѣца и они имати. Ако люди у први махъ непослушаю, треба ихъ у томе поучити и други и трећи путъ, и све единако докъ се необавѣсте. Учителю е то една одъ први дужности, а свештенику, ако нис една одъ први а оно е една одъ велики. Цркву и школу слабо кои народъ раздвая. И кодъ нас треба да остану у заведници. Свештеникъ дакле и у школи служи Богу. Међутимъ су свештеници и онако понавше мѣстни а и окружни школски управителји. Брига свака о школи њиова е дужность била и остае.

Школа нис имовина или закупъ само учителявъ или свештениковъ, него е она добро све обштинѣ. Сви чланови обштинѣ дужни су се такође старати за школу съ чимъ и съ колико кои може. И то, као годъ и оне друге користи, кое школа доноси, дужни су селянјима казивати не само учителя и свештеници, него и сви они люди изъ обштинѣ, кои су разумни или паметни. Навластито би на то морали усрдно пазити сеоски бе-

лежници и трговци, кои више свѣта имаю и кои су кадри простимъ людима на сходанъ начинъ ньову користъ разложити и доказати.

(Свршетакъ ће доћи.)

### Нешто о казни школској и домаћој.

Често самъ имао доказе предъ очима, да они учители, кои се управо не бров међу слабе и ладнокрвне, у истой мери раздражљиви и слепо строги према ученицима постаю, у којој съ ума смеђу истинито испуњаванъ дужности; — спазіо самъ, да ньима најманъ за рукомъ полази повратити поредакъ и добро владанъ, ако се и чине да су иначе непреклони и неподмитно строги.

Такође многи родители на дому не знаду дечіој каштиги праве мере и места. Каштиговати онде н. пр. гди се текъ лажъ слуги, непаметно е и сумљиво; али гладкимъ речма признанъ истине измамити, па тада инакъ каштиговати, то е начинъ сатане. Па и оно, што неки лажљивца јавно срамоте, не може се одобрити, еръ то га чини подмуклимъ и упорнимъ. По томе мов е начело: да деци мојој све допустимъ, што имъ се по здравоме людскомъ разуму може допустити, и да никадъ телесномъ казни кривицу не каштигуемъ онде, гди јошъ стваръ треба испитати. Болъ ти е да лажъ предохранишъ, него да е морашъ искоренъивати, тимъ пре, што ово последнъ не полази увекъ за рукомъ. Осимъ свега пакъ не валя на лаку руку детету лажъ пришивати, — не валя сумњати се о истинитости нѣговой, разма ако е већъ познато као пука лажа. Површно приманъ такове неосноване сумњѣ мора да вређа високо поштованъ, што га дете према истини има подранъивати у своимъ грудма. Гдикои су учители и воспитатели врло лако склонѣни окривити

ученика или питомца свога такође іогунствомъ, а не  
ће да расуде, да ли е можда нѣгово владанѣ произ-  
ишло изъ одпирања према незаслуженой или недостой-  
ной казни. Одъ твога дакле питомца пре се надай сва-  
комъ добру, те се постарай, да онъ сазна ту твою  
добру мисао; напротивъ имашъ ли узрока бояти се  
зла, а ти пређути тай твой стра, предупреди зло и  
окрени срце питомца твога на добро. —

Дечакъ, кои не греша не зато, што се боя пла-  
ши, но зато што самъ свою вредность осећа, бльжій  
е млого више моралномъ животу, него онай кога само  
стра на часъ у надзежне границе узбїя. Али знати  
треба, да се и мы, каштигуюћи нашу децу, не знамо  
свагда за згодно средство приватити. „Я“ — вели  
*Ланге* у свомъ животопису — „изъ искуства знамъ  
некій лекъ, коимъ е родительска любовъ наравну су-  
ровость детиню припитомила болъ и згоднїе, него ка-  
штигомъ ладнога разума. Едномъ е майка моя на мене,  
кадъ іой е дивльїй неучтивый деранъ ружно одго-  
ворїо, заплакала. Та суза гори и данъ данкомъ на  
моме срцу, и следила е тада сву мою крвь. Ника-  
кавъ затворъ, никаква гладъ ни батине не бы могле  
имати тако основногъ и подпуногъ уплива на мою по-  
правку, као погледъ на плачуфу майку.“ —

Што се мене тиче, я самъ се дояко као учитель  
свуда, колико е годъ пута нужно было, шибомъ слу-  
жїо; ипакъ, признаюћи хвалу нѣну, научїо самъ се не  
казнити дете, пре него што ладнокрвно не испитамъ,  
еда ли е каштигу заслужило. Шїбу не треба касирати,  
но ипакъ валя да е прати благость, као сенка тело.  
Моли се Богу и ради, а не каштигуй никадъ у срднїи.  
То су главне точке свакога доброгъ воспитаня. У моїой  
школи свагда е после каштиге сяло сунце найсердачнїе  
любави. Р.

Задатци за слободне писмене саставе у II. разреду срб-  
ски народни школа.

III. СТЕПЕНЪ.

*Имена раднѣ (verba).*

26. *задашакъ.* Шта може ђакъ у школи радити?

*Решенѣ.* Бакъ може у школи: учити, пазити, слуша-  
шати, мислити, писати, читати, брояти, рачунати, по-  
яти, Богу се молити.

27. *задашакъ.* Напишите, шта кодъ куће радите,  
а све глаголе метните у садашнѣ време.

*Решенѣ.* У ютру устаемъ, Богу се молимъ, уми-  
вамъ, облачимъ, едемъ, пѣмъ, учимъ, пишемъ, рачу-  
нимъ, читамъ, играмъ се и др.

28. *задашакъ.* Видили сте, шта раде люди у полю,  
— опишите нѣове раднѣ, ал' метните све у треће  
лице вишеброя садашнѣгъ времена.

*Решенѣ.* Люди у полю: ору, сею, косе, жаню,  
копаю, секу, слажу, везую, товаре, возе, носе, беру,  
тресу, чупаю и др.

29. *задашакъ.* Како се могу разне животинѣ ми-  
цати?

*Решенѣ.* Животинѣ могу: ићи, трчати, скакати,  
летити, милити, пливати, пузати се, гмизати, вући се,  
лепршати се, вивати се и др.

30. *задашакъ.* Напишите ми раднѣ противне  
овима:

устати, говорити, смеяти се, питати, куповати,  
налазити, хвалити, давати, затварати и др.

*Решенѣ.* Сести, ђутати, плакати, одговарати, про-  
давати, губити, кудити, примати, отварати.

*Примешбе за учитељѣ.* Свакій овај задатакъ треба  
сѣ децомъ найпре мало претрести, испитати, — из-  
яснити шта и како треба да раде.

Задатци су постепенеце удешени, и валя њ пред-  
узимати по реду, а не ма кои и часъ съ едногъ,  
часъ съ другогъ — края. Одъ 1 до 16. све су сама  
имена, одъ 17. до 25. придевна, а одъ 26. до 30.  
глаголи.

Послове дечіе валя прегледати и поправляти.  
Школске задатке нека двое или трое деце прочитаю,  
а учитель нека погрешке темельно разложи и исправи,  
да сва деца запамте. У домаѣимъ пословима валя само  
побележити погрешке, па нека њ деца исправляю сама.

У исправляню погрешака валя пазити редъ, т. е.  
наипре исправляти најгрублѣ и најкрупнїе, а ситнїе  
прелазити, — после треба предузети и ситнїе, а нај-  
субтилнїе најпосле, кадъ се деца одуче одъ оны грубы.  
Само валя погрешке дечіе свойски исправляти.

Дечіе послове треба класифицирати, ал' при томе  
мотрити не толико на посао, колико на положенъ трудъ.  
Талентирана и изъ больи куѣа деца, коя имаю и кодъ  
куѣе помоѣи, увекъ ѣе донети больїй посао; ал' хвалу  
заслужуе само оно дете, кое в свимъ трудомъ радило.  
Осреднїй посао може се похвалити радъ подстицаня  
у труду; а больїй посао може се ѣутке преѣи, или и  
укорити, ако е јошъ болѣ могао бити ураѣенъ.

Неке послове нека после поправке деца на чисто  
препишу. Чисти преписи одъ велике су користи: деца  
се вештбаю у краснопису; чешѣимъ прегледанѣмъ свои  
послова понавляю њ и болѣ памте; преписи су као  
плодъ труда и сабираня плода, па подстичу децу да  
ѡ чуваю и да јошъ више сабираю, те да израѣую све  
болѣ и лепше; најпосле изъ ти преписа најболѣ ѣе  
се и родителѣи и школски управителѣи уверити о у-  
чителѣвомъ труду и о напредованю дечіемъ. Ал' и те  
чисте преписе валя прегледати, да не бы остаяло по-  
грешака. Одъ погрешака валя децу одучити, — то е  
главна стварь.

(Продужиѣе се.)

## Рачунъ съ новимъ новцима.

### I.

Како ћешъ дознати, колико ћешъ садашњи нови илѣ аустриски форинти добити за досадашњи форинте сребра илѣ конвенционалне монете?

Наређено е да се за 1 ф. км. илѣ ср. добие 1 а. ф. илѣ нова, и јошъ 5 нови крайцара илѣ новчића; добићу дакле исто толико аустр. фор. и јошъ на сваку по 5. новчића.

За 1 ф. ср. добићу 1 а. ф. и јошъ 5 новчића,  
 „ 2 „ „ 2 „ и „ 2 путъ 5. то е  
 10 новчића,

За 5 ф. ср. „ 5 „ и „  $5 \times 5 = 25$ . нов.,  
 „ 10 „ „ 10 „ и „  $10 \times 5 = 50$ . „

дознаћу дакле, кадъ задатъ брой ф. ср. умножимъ са 5, и што изађе, то ће ми бити новчићи, кое к' задатимъ ф. ср. додати морамъ. Али, будући да 100 новчића 1 а. ф. чине, то морамъ у продукту све леве цифре до стотина, или обе крайне цифре одсећи, пакъ лево ми, ако буде, остаю а. ф. а десно новчићи, кое морамъ к' задатой суми ф. ср. додати, и онда све у-едно скупити.

Н. пр. 25 ф. ср. чине 25 а. ф. и јошъ 25 пута 5 то е  
 1 а. ф. 25 новч. илѣ одсечно  $1|25$  новчића  
 дакле све уедно: 25 и то е 26 а. ф. и 25 нов.

„ „ 36 ф. ср. чине 36 а. ф. и јошъ  $36 \times 5 = 1|80$   
 новч. то е 1 а. ф. и 80 новч. више, дакле  
 ускупъ 37 а. ф. и 80 новчића.

„ „ 252 ф. ср. чине 252 а. ф. и јошъ  $252 \times 5 = 11|60$   
 $= 11$  а. ф. и 60 новчића више, дакле све у  
 скупа  $252 \times 11 = 263$  а. ф. и 60 новч.

„ „ 3374 ф. ср. чине 3375 а. ф. и јошъ  $3375 \times 5 =$   
 $168|75 = 168$  а. ф. и 75 новч. дакле свега  
 $3375 \times 168 = 3543$  а. ф. и 75 новч.

## II.

Како ћешъ дознати, колико ћешъ садашњи нови крайцара илѣ новчића добити за досадашнѣ крайцаре сребра илѣ конвенц. монете?

Наређено е да се за 1 кр. км. илѣ ср. добие 1 и  $\frac{3}{4}$  нове кр. илѣ новчића; добићу дакле исто толико нови крайцара илѣ новчића и јошъ по  $\frac{3}{4}$  на сваку више, или радъ лакшегъ рачуна: добићу исто толико новчића, и јошъ полу толико, и јошъ одъ те поле полу.

Н. пр. за 10 кр. ср. добићу 10 новч. и јошъ полу, то е  $2\frac{1}{2}$ , свега дакле: 10 и 5 и  $2\frac{1}{2}$  чине 17  $\frac{1}{2}$  нови кр. илѣ новчића.

” ” ” 22 кр. ср. добићу 22 н. и јошъ  $\frac{1}{2} = 11$ , и јошъ овогъ  $\frac{1}{2} = 5\frac{1}{2}$ , свега  $38\frac{1}{2}$  новч.

” ” ” 24 кр. ср. добићу 24 н. и јошъ  $\frac{1}{2} = 12$ , и јошъ овогъ  $\frac{1}{2} = 6$ , свега 42 новч.

” ” ” 30 кр. ср. добићу 30 н. и јошъ  $\frac{1}{2} = 15$ , и јошъ овогъ  $\frac{1}{2} = 7\frac{1}{2}$  свега  $52\frac{1}{2}$  новч.

” ” ” 50 кр. ср. добићу 50 н.  $\frac{1}{2} = 25$ , и јошъ овогъ  $\frac{1}{2} = 12\frac{1}{2}$  свега  $87\frac{1}{2}$  новч.

” ” ” 60 кр. ср. добићу 60 н. и јошъ  $\frac{1}{2} = 30$ , и јошъ овогъ  $\frac{1}{2} = 15$  свега 105 новч.

(Продужиће се.)

### Опомене рад' благога обичая. \*)

*О владаню на улици.* Не излази предъ светъ неочешлянъ, тако неопранице и чупавци иду; не свлачи се нит' облачи, да те светъ гледа, тако безсрамни раде; не иди прљавъ и блатњавъ, ни издеранъ ни дронъ вавъ, него спреманъ и спретанъ, да е свима мило погледати за тобомъ, а не да одплюваю.

Не носи се као нико. Не накривлюй капе на глави, тако пјани оде; нити е на очи натуци, тако зликовци

\*) За народно — и недельношколску читанку.

оде; нити е носи на вр' главе, тако луцкасти носе. Не иди нашаранъ, нацифранъ и накићенъ, као додоле. Склони мараму у цепъ, да не вири као у девера.

По улицама нити се распасуй ни опасуй, нит' стежи ни натежи, ни намештай ни чистуцай ни огледай, да те свак' види; све то кодъ куће сврши, пакъ онда изађи.

По улица одећи не еди, тако невоспитани раде; не свршуй никое нужде, гди бы те ко видети могао, то само безобразници чине; каменя по улица не шоркай, ни прашине дижи; него се скланяй, пређи ил' обиди, а не угази.

По улица одећи не иди као пребивенъ; ни вѣяй, ни млатай рукама као бесомучанъ, нити ий одрвенчуй, као умануть

По улица одећи не дижи носъ високо, тако манити иду; али га ни у недра не забадай, као лаже и притворнице; не зверай и не обзире се тамо и амо, то сметеняци раде; не завируй у свака врата и свакій прозоръ, то безобразници чине.

По улица одећи и разговараюћи се не вичи, нити се цери да се сви обзиру и за тобомъ застаю, тако луде раде; не завируй свакомъ у очи, као што безсрамници чине.

*О владаню у друшшву.* У друштво не иди неопремленъ; не трчкай на огледало, да тамо косу и обрве зглађавашъ, да альине намешташъ, и да се спредъ и одострагъ огледашъ, као што будале чине.

Непристойно е зеваюћи не заклонити уста, него ий разглавити да сви виде колика су; иошъ горе е кѣюћи гласа не устегнути, него га одпустити; а најгадниѣ е, кѣюћи и кашлюћи не заклонити се, него другога прскати.

Гадно е шмрцати, а иошъ гадниѣ носа на землю и на патосъ изсекњивати, или рукавомъ утирати. Гадно е носъ прстима копкати или уши и очи чагољити.

Гадно е нокте предъ другима чистити, іошъ гадніе зубима ій гристи. Ружно е и гадно крастице чупкати, іошъ е ружніе и гадніе по телу се драпити и по глави чешати.

Исто е тако ружно, напиняти се па кашляти.

Безобразно е, видеѣи на другомъ телесну ману кою, — све на ню очи упирати; іошъ горе е запиткивати како е дошло и одкадъ; а найгоре е изъ прикрайка ругати се, претъ пружати, съ другима о томе шаптати и смеяти се. Уобште у друштву шаптати, узмигивати, зіяти и кривити се ние пристойно, то само витлови и безстидници чине.

Ружно е разговараюѣи се са другим, тако му близу подъ носъ подилазити, да сва пара изъ уста ономе у носъ улази; іошъ е ружніе, казуюѣи коме што, за альину га дрпкати, за дугмадь чупкати, рукама гуркати; а найвеѣа е непристойность другоме у речъ утрчавати, или говоръ неслушати, или не чути пакъ препиткивати.

Безобразлукъ е, гди другій чита, пише, или другій кои тихъ посао ради, — разговарати се, звяждати ил' певати, лупати и како му драго досаѣивати; а іошъ веѣа е безсрамность за леѣа заилазити и завиривати шта се пише, прислушкивати шта се говори, вребати шта се ради, или о томъ пропиткивати.

### Песмице у име Божіе. \*)

У име твое я починѣмъ, Боже!

Ты помози ерѣ се теби може —

Све е лако съ Божіомъ помоѣи,

Безъ нѣ ние ни до чега доѣи;

За то болѣ радити не могу,

Веѣъ почети молеѣи се Богу.

У ютру.

Милый Боже мракъ е побѣгао,

\*) За народношколску читанку.

Я самъ мирно и лако устао;  
 Чувай, Боже, данасъ мене здраво,  
 Да не чинимъ ништ' што е рђаво.

Боже неба на висини,  
 Ево данакъ осван'о е;  
 Ты помози, те учини  
 Да останемъ чедо твое  
 Свагда мудро и послушно —  
 Да не радимъ што е ружно;  
 Да бы са мномя сретни были  
 Родителѣи мои мили.

Већъ што миранъ санъ ми даде,  
 То ти морамъ захвалити,  
 Обећавамъ теби саде  
 Вазда, Боже, добаръ быти;  
 А ты увекъ са мномя буди,  
 Ты успавай, ты пробуди!

Я с' окрепльнъ изъ сна прену,  
 Теби, Боже, горе гле'ну —  
 Родителско око твое  
 Ноћасъ мене чувало е;  
 Ты и данасъ са мномя 'оди,  
 Да ми зло се не догоди,  
 Докъ не зовнешъ мене къ себи  
 Послушанъ ѣу быти теби.

*Што е годъ Богъ наредіо све е мудро наређено.*

Ратаръ лежеѣи подъ растомъ, опази близу на  
 плоту тикве, пакъ стане главомъ вртити, говореѣи:  
 „Хмъ, хмъ; она кржлява лозица, па коликій големъ  
 плодъ носи; а ово големо дрво, па колицие кржляве  
 жириѣе дае; да самъ я светъ стварао, морао бы ми  
 растъ съ центе тешкимъ жаровима родити.“

Текъ онъ то изрече, а еданъ се жиръ одкине, и управо му на носъ падне и окрвави га. „Ето ти ми мое памети, — уватив' се за носъ рекне; да е овай жиръ онако големъ, као што самъ я ктео, не бы ми данасъ ни глава остала.“

Не замерай свету; *што е годъ Богъ наредіо, све е мудро наређено.*

### *Милосрдный Арапинъ.*

Еданъ Арапинъ путуюћи пустиньомъ нађе дете гди лежи у песку, а овамо одъ жеђи умирући ние могло више говорити, само што е іошъ едва склоплъне руке држало. Арапинъ, видећи дете, извади оно мало воде што у чобаньи имађаше и напои га, пакъ га онда на свою камилу дигне, а самъ ранявимъ ногама пође по вреломе песку пешке, — гріота е (помисли у себи) да пропадне: човекъ е.

Пошав' мало унапредъ упита дете, одъ когъ е племена. Валедъ Хилиль, одговори дете. Валедъ Хилиль! гдно име за тогъ милосрдногъ Арапина, име неприятельскогъ племена; ал' милосрдный Арапинъ опетъ помисли: човекъ е, те на ново скине чобаню и дете напои. Садъ остане чобаня празна, а іошъ пуно по дана было е ићи до извора.

После неколико сатій поче немоћно дете опетъ патити одъ жеђи, а Арапинъ не знаюћи друге помоћи, извуче иза пояса ножићъ, па скинув' и загрлив' дете, на своіой руци пресече жилу, те своіомъ крви дете напои и одъ смрти спасе.

Анђели са свои висина милостно то дело видећи представе га Божіемъ престолу; сва небеса радостно кликну, а илядама немилостивы людій буду изъ кнъиге грехова избрисани, и илядама грехова буде опроштено.

### Накнада.

Пророку дође некій младићъ и рекне: „Богосла-  
внѣй! Я имамъ престару и преслабу мать, кою чу-  
вамъ, своіомъ рукомъ ранимъ и поимъ и подижемъ и  
покривамъ и негуемъ, — па есамъ ли іой накнадіо,  
што ми е учинила?“ А пророкъ одговори: „Ниси,  
нити ћешъ іой икадъ ичимъ моћи накнадити; али си  
добро дело учиніо, пакъ и за то мало што іой вра-  
ћашъ, буди Богомъ благословенъ!“

### Опешъ накнада.

Едномъ дође на неку варошку капию стараць  
еданъ, преслабъ већъ едва се на ногу држећи. „Од-  
куда, старче?“ упита га несташный капиця. „Отуда  
изъ брда.“ — „Па куда си науміо?“ — „Довде, не  
далъ.“ — „А кое добро?“ — „Ние добро,“ уздане бе-  
дный стараць; „дошао самъ да се кодъ суда тужимъ  
на мога сина: пре неколико месецій предадо му све  
добро и иманъ мое, да се у старости одморимъ, и онъ  
обећа бринути се за ме, а данасъ не ће да зна ни  
зашто, него ме истискуе гладна и гола изъ мое куће.“  
„А колико ти е година?“ запита капиця — „Прешао  
самъ 73.“ — „Е, па твой е животъ већъ прошао,“  
одговори неваљалый капиця, „ты знашъ да у часловцу  
пише, да нашъ животъ трае 70 година.“ Стараць се  
на ове речи сгрози и проговори: „Дакле е болъ да се  
я вратимъ, Богъ ће се мени смилвати.“ Съ тимъ  
речма окрене се и изиђе изванъ капије, седне на еданъ  
камень да се одмори, пакъ ту сузе ронећи уздане и  
— издане.

Бедномъ се старцу смиловао Богъ и приміо га  
къ себи; ал' на истомъ ономъ камену, гди е онъ из-  
дануо, седи данасъ синъ нѣговъ, и проси да му уделе.